

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIUNEA A TREIA

CAUZA MITROFAN c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 50054/07)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

15 ianuarie 2013

DEFINITIVĂ
15.04.2013

Hotărîrea este definitivă. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Mitrofan c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Treia), întrunită într-o Cameră compusă din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Corneliu Bîrsan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Valeriu Grițco, *judcători*,

și Marialena Tsirlî, *grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberînd la 11 decembrie 2012 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 50054/07) depusă la Curte împotriva Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Valeriu Mitrofan („reclamantul”), la 15 noiembrie 2007.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Bivol, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Reclamantul s-a plîns, în special, de condițiile inumane de detenție și că instanțele de judecată care l-au condamnat nu au examinat principalele sale argumente invocate în apărarea sa.

4. La 10 iulie 2009 cererea a fost comunicată Guvernului. De asemenea, Curtea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia (articolul 29 § 1).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1963 și locuiește în Chișinău.

A. Detenția și procedura penală împotriva reclamantului

6. La momentul evenimentelor reclamantul era director al unui liceu privat (V.) și director interimar al Colegiului Industrial și de Construcții (C., instituție fondată de stat). În 2004 a fost pornită o urmărire penală în privința reclamantului, el fiind bănuțit în comiterea actelor de escrocherie și abuz de putere. El a fost acuzat că a primit bani de la doi elevi din V. pentru continuarea studiilor, însă a omis să transmită banii în contabilitatea școlii.

7. La 24 septembrie 2004, reclamantul a fost arestat preventiv în baza mandatului eliberat în aceeași zi de către Judecătoria sectorului Centru mun. Chișinău. La 30 septembrie 2004 Curtea de Apel Chișinău a casat încheierea instanței inferioare, deoarece a constatat că nu sunt temeiuri de a presupune că reclamantul se va eschiva sau va influența urmărirea penală, din moment ce el are loc permanent de trai, este căsătorit, are la întreținere un copil minor și se obligă să se prezinte la orice chemare a organului de urmărire penală. Reclamantul a fost eliberat în aceeași zi.

8. La 20 noiembrie 2006 Judecătoria Grigoriopol l-a condamnat la trei ani închisoare pentru escrocherie. El a fost achitat în privința celorlalte capete de acuzare pe motivul lipsei probelor că ar fi acceptat ilegal bani de la elevi. În aceeași zi el a fost arestat și plasat în Penitenciarul nr.13 din Chișinău.

9. La 8 februarie 2007 Curtea de Apel Chișinău a casat parțial sentința primei instanțe de judecată. Curtea de Apel a constatat că reclamantul a fost neglijent în serviciu, deoarece a admis doi elevi noi în liceul V. și a acceptat taxa de studii de la ei, deși la 25 decembrie 2003 Ministerul Educației a suspendat licența liceului V și a obligat reclamantul să asigure transferarea elevilor în alte instituții de învățământ. Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău l-a condamnat pe reclamant în temeiul articolului 329 alineatul (1) din Codul penal (a se vedea paragraful 19 *infra*) și i-a redus pedeapsa la 8 luni închisoare.

10. În recurs, reclamantul a susținut că nu poate fi condamnat în temeiul articolului 329 alineatul (1) din Codul penal (a se vedea paragraful 19 *infra*), deoarece nu au fost întrunite două elemente constitutive ale infracțiunii, și anume că fapta nu a fost comisă de către un „funcționar public” și nu au fost cauzate daune în „proporții mari”. În primul rând, condamnarea a avut ca temei săvârșirea pretensei infracțiuni în calitate de director al liceului V. În calitate de director al unei instituții private de învățământ el nu putea fi considerat persoană cu funcții de răspundere,

noțiune definită expres de prevederile articolului 123 din Codul penal (a se vedea paragraful 19 infra). Prin urmare, el nu putea fi acuzat de neglijență în serviciu pentru acceptarea elevilor la studii în liceul său privat.

În al doilea rând, pretinsa pagubă cauzată (3020 lei moldovenești (MDL)) nu putea fi componenta de infracțiune prevăzută în art. 329 din Codul penal, deoarece nu constituia „daune în proporții mari” definite de articolele 64 și 126 din Codul penal care trebuia să fie cel puțin în mărimea de 10000 MDL (a se vedea paragraful 19 infra).

În cele din urmă, reclamantul a afirmat că el a admis noi elevi în școala sa, deoarece el a contestat în instanța de judecată ordinul Ministrului Educației din 25 decembrie 2003 și potrivit opiniei sale, ordinul a fost suspendat și ca urmare nu producea efecte juridice pînă la pronunțarea unei hotărîri judecătorești.

11. La 28 iunie 2007 Curtea Supremă de Justiție a casat parțial decizia Curții de Apel Chișinău. Curtea Supremă de Justiție la examinarea pretențiilor invocate de reclamant în recursul său a constatat:

„Cît privește argumentele [reclamantului] precum că el necesită să fie achitat pe art. 329 alin. (1) din Codul penal din motiv că în acțiunile lui nu se conțin elementele infracțiunii, acestea nu sunt întemeiate și contravin materialelor din dosar, iar nerecunoașterea vinovăției de către reclamant nu echivalează cu achitarea acestuia, de vreme ce există probe pertinente și concludente, care, în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, dovedesc cu certitudine vinovăția lui în săvîrșirea infracțiunii imputate: contractul nr. ... de primire la studii a elevei S.N. pentru anii de învățămînt ... încheiat între L.G. și directorul [V.]; chitanțele la dispozițiile de încasare din 30 august 2004 privind încasarea sumei de 2000 MDL și din 6 iulie 2004 privind încasarea sumelor de 1000 MDL și, respectiv 20 MDL; ordinul [Ministrului Educației] din 25 decembrie 2003 prin care a fost sistată activitatea instituțiilor de învățămînt particular fondate de [V.]”

Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție a notat că instanțele judecătorești inferioare nu au luat în considerație circumstanțele care atenuază răspunderea reclamantului, precum că el anterior nu a fost condamnat și se caracteriza pozitiv în societate. În absența oricăror circumstanțe agravante, instanțele judecătorești inferioare au decis incorect să-i aplice o pedeapsă cu închisoarea. Respectiv, Curtea Supremă de Justiție i-a aplicat reclamantului o amendă în loc de pedeapsă privativă de libertate. Astfel, el a fost eliberat în aceeași zi, aproximativ după șapte luni de detenție în Penitenciarul nr.13. Ținînd cont de termenul aflării sub arest preventiv, reclamantul a fost liberat complet de executarea pedepsei stabilite sub formă de amendă.

B. Condițiile de detenție ale reclamantului

12. Reclamantul a descris condițiile în care a fost deținut mai mult de 7 luni în Penitenciarul nr.13 din Chișinău. Penitenciarul este situat într-o clădire veche de 165 ani. Reclamantul a fost deținut într-o celulă cu

suprafața de 26 m² și în care se aflau între 11 și 14 deținuți. Celula nu era dotată cu sistem de ventilare, iar aerul intra doar prin câteva găuri făcute într-o plasă care acoperea fereastra. Temperatura din celulă era foarte joasă iarna și foarte înaltă vara, pereții și tavanul erau umezi, iar veceul nu era separat de restul celulei. În perioada primelor cinci luni de detenție, reclamantul nu a fost asigurat cu lenjerie de pat și a dormit pe o saltea goală. Deși a fost ulterior asigurat cu lenjerie de pat, totuși aceasta era schimbată foarte rar. În celulă niciodată nu se făcea curățenie; salteaua era infestată cu paraziți și din această cauză el nu putea dormi. Lumina în celulă era de o intensitate redusă pentru a putea citi. Dușurile erau permise o dată pe săptămână, iar ziua în care făceau baie nu coincidea cu ziua în care li se schimba lenjeria, ceea ce însemna că nu puteau scăpa de paraziți. Mîncarea era necorespunzătoare și de calitate proastă; porțiile nu corespundeau standardului stabilit de Guvern, în particular carnea, pește, ouă și produsele lactate.

13. Reclamantul a depus 44 plîngeri despre condițiile sale de detenție la diferite autorități. El a solicitat, *inter alia*, reducerea numărului persoanelor deținute în celula nr.75 (în care era deținut și el) de la 14 persoane, cîte erau în total la data la care a depus plîngerea la 8 persoane, potrivit cerințelor minime de 4 m² de spațiu de locuit pentru fiecare deținut. Reclamantul a solicitat o oră suplimentară de plimbare pentru toți deținuții din celula sa în vederea îmbunătățirii situației de suprapopulare. În perioada 19 martie și 15 mai 2007 reclamantul a depus șase plîngeri în legătură cu lipsa sistemului de ventilare și accesului la aer curat, care agravau condițiile de suprapopulare. La 25 martie 2007 reclamantul a solicitat să fie transferat într-o celulă de nefumători, deoarece era supus fumatului pasiv, invocînd că „era o pedeapsă mai grea decît pedeapsa cu închisoarea de opt luni la care a fost condamnat”. La 3 mai 2007 reclamantul s-a plîns despre omisiunea de a-l asigura cu alimentație corespunzătoare, potrivit exigențelor hotărîrilor Guvernului relevante, susținînd, *inter alia*, că deținuților din celula sa le-au fost distribuite cantități reduse de zahăr și pîine. Reclamantul a solicitat ca porția de mîncare să fie verificată periodic pentru a asigura faptul că aceasta corespunde minimului legal. În perioada 30 martie și 28 mai 2007, reclamantul a depus alte patru plîngeri privind infestarea celulei cu paraziți și a solicitat ca ziua în care li se aduce lenjeria curată să coincidă cu ziua în care fac duș, ca astfel să se excludă riscul infestării permanente. La 12 mai 2007 reclamantul a solicitat diverse materiale pentru a repara (împreună cu alți codeținuți din celula sa) tavanul și pereții celulei, întrucît tavanul era negru, iar vopseaua de pe pereți cădea.

14. Reclamantul a primit în total cinci scrisori ca răspuns la plîngerile sale, prin care a fost informat despre faptul că va fi transferat într-un alt penitenciar doar după pronunțarea unei hotărîri judecătorești definitive în cauza sa. Totuși, în scrisori s-a omis expunerea asupra problemelor invocate de reclamat. Reclamantul a menționat că la 17 mai 2007, urmare a plîngerii

sale repetate despre lipsa sistemului de ventilare în celulă, în coridor a fost deschis un geam care era situat vis-a-vis de celula lui, ce asigura mai mult aer. La 7 iunie 2007 ca răspuns la cererea sa de a i se permite să frecventeze sala de lectură a bibliotecii penitenciarului, el a fost informat că Penitenciarul -13 nu dispune de o asemenea încăpere.

15. La 19 februarie și 26 martie 2007 reclamantul s-a plîns despre faptul că era deținut într-un penitenciar de tip închis, deși a fost condamnat la închisoare într-un penitenciar de tip semiînchis, în care el a ar fi avut dreptul să se deplaseze liber în perimetrul penitenciarului (spre deosebire de o oră de plimbare în penitenciarele de tip închis).

16. La 2 iulie 2007 medicul penitenciarului l-a examinat pe reclamant și l-a informat că a fost expus riscului de a se îmbolnăvi de tuberculoză. Medicul a menționat că reclamantul trebuia să fie examinat de un oftalmolog.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ RELEVANTE

17. Prevederile relevante ale dreptului intern au fost expuse în cauzele *Ostrovar v. Moldova* (nr. 35207/03, 13 septembrie 2005); *Sarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005); *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, 4 octombrie 2005).

18. Prevederile relevante din Codul civil sunt următoarele:

Articolul 1398. Temeiul și condițiile generale ale răspunderii delictuale

„(1) Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

(2) Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

...”

Articolul 1422. Reparația prejudiciului moral

„(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.”

19. Prevederile relevante din Codul penal sunt următoarele:

Articolul 64. Amenda

„...2. ... Unitatea convențională de amendă este egală cu 20 de lei..”

Articolul 123. Persoana cu funcție de răspundere

„(1) Prin persoană cu funcție de răspundere se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.”

Articolul 126. Proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale

„(1) Se consideră proporții deosebit de mari, proporții mari valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care, la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5.000 și, respectiv 2.500 unități convenționale de amendă.”

Articolul 329. Neglijența în serviciu

„(1) Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană cu funcție de răspundere a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiințioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 500 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 2 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.”

20. Prevederile relevante din Codul de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 414. Judecarea apelului

„... 5. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel...”

Articolul 427. Temeiurile pentru recurs

(1) Hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în următoarele temeiuiri:

6) ... instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția...;”

21. Potrivit articolului 244 din Codul de executare (în vigoare din 1 iulie 2005, modificat la 5 noiembrie 2010), norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m².

22. Potrivit Guvernului, după adoptarea a două legi privind amnistia (nr. 278 din 16 iulie 2004 și nr.188 din 10 iulie 2008), precum și a amendamentelor la Codul penal (Legea nr.194-XVI din 29 iunie 2006), care au avut drept scop decriminalizarea unor infracțiuni minore și interzicerea

detenției ca formă de pedeapsă pentru alte tipuri de infracțiuni, numărul total deținuților în penitenciarele Republicii Moldova a scăzut de la 10591 la 1 ianuarie 2004 la 6335 la 1 decembrie 2010. În plus, mai mult de 400 de cauze privind reducerea pedepselor privative de libertate erau pe rolul instanțelor judecătorești naționale.

23. La 24 octombrie 2003 Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr.415-XV privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008. Planul conținea obiective care urmau să fie realizate pe parcursul a patru ani și care aveau ca scop îmbunătățirea condițiilor de detenție, inclusiv prin reducerea suprapopulării, îmbunătățirea asistenței medicale, încurajarea reintegrării sociale a deținuților și facilitarea angajării lor, precum și organizarea de seminare pentru personalul penitenciarelor. Periodic se prezentau rapoarte despre implementarea Planului de acțiuni.

Prin Hotărîrea Guvernului din 31 decembrie 2003 cu privire la aprobarea Concepției reformării sistemului penitenciar autoritățile Republicii Moldova au aprobat și Planul de măsuri pe anii 2004-2013 pentru reformarea sistemului penitenciar, ambele avînd scopul de a îmbunătăți condițiile de detenție în penitenciare.

La 29 iunie 2007 Guvernul a aprobat modificări la Concepția reformării sistemului penitenciar și a aprobat un nou Plan de măsuri pe anii 2004-2020 pentru realizarea obiectivelor Concepției.

24. La o dată nespecificată, Ministerul Justiției a publicat Raportul privind „Implementarea de către Ministerul Justiției a capitolului 14 al Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru 2004-2008, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 415-XV din 24 octombrie 2003”. La 25 noiembrie 2005 Comisia parlamentară pentru drepturile omului a publicat Raportul privind implementarea Planului național de acțiuni. Ambele rapoarte confirmă finanțarea insuficientă a sistemului penitenciar și prin urmare eșecul în implementarea integrală a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului în penitenciarele Republicii Moldova, inclusiv în Penitenciarul nr.13 din Chișinău. Primul din aceste rapoarte prevede, *inter alia*, că „afît timp cît obiectivele Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului nu au suport financiar necesar ... va rămîne doar o intenție bună a statului de a proteja drepturile omului, așa cum prevede Hotărîrea Parlamentului nr. 415-XV din 24 octombrie 2003, rezultatul căreia va fi neimplementarea, sau implementarea parțială a Planului de acțiuni.”

25. Guvernul a prezentat copii ale unor hotărîri în cauzele *Drugaliiov c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor*; *Gristiuc c. Ministerului Finanțelor și Departamentului Instituțiilor Penitenciare*; *Ipate c. Departamentului Instituțiilor Penitenciare și Ciorap c. Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale* – în toate aceste cauze reclamanților le-au fost acordate despăgubiri pentru rele tratamente și/sau condiții inumane de detenție. La acordarea despăgubirilor,

instanțele judecătorești naționale s-au bazat pe prevederile Legii privind ocrotirea sănătății, adoptate la 28 martie 1995, articolului 1422 din Codul civil (în cauza *Gristiuc*) și articolului 1398 din Codul civil (în cauza *Ipate*). În cauzele *Drugaliov* și *Ciorap* instanțele judecătorești au constatat că legislația națională nu prevede vreun temei legal pentru acordarea compensațiilor și s-au referit la prevederile Convenției și jurisprudența Curții.

26. În capitolul „Condițiile de detenție” din raportul pentru anul 2010 (pagina 142 și următoarele) Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova („Centrul”), care activează ca instituție a Ombudsmanului în Republica Moldova), a constatat *inter alia* că:

„Asigurarea normei de spațiu locativ (4m²) în blocurile locative ale instituției rămîne o problemă incomodă și s-a transformat într-o deficiență sistemică a penitenciarelor din întreaga țară. ...

Aceeași situație a fost atestată și în cadrul vizitei din Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, la 9 septembrie 2010, în unele celule spațiul locativ nefiind proporțional cu numărul deținuților. La momentul vizitei, în celula 38 erau plasate opt persoane, în timp ce aceasta avea o suprafață de 24 m². Această situație a fost constatată în repetate rînduri în cadrul vizitelor angajaților Centrului pentru Drepturile Omului în izolatorul de urmărire penală din mun. Chișinău. O asemenea stare de lucruri a fost documentată și în cadrul vizitei din 19 mai 2010 la Penitenciarul nr. 7 s. Rusca, unde în una din celulele blocului nr. 2, cu o suprafață de 15,5 m², se dețineau șase persoane, și la Penitenciarul nr. 4 or. Cricova, unde la data efectuării vizitei în cadrul sectorului locativ nr.7, s-a depistat deținerea a peste 20 de persoane într-o încăpere de 65 m².

Aglomerarea este un subiect de relevanță directă și pentru mandatul avocatului parlamentar în calitatea sa de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, care a constatat în repetate rînduri supra-aglomerarea în instituțiile penitenciare din țară. ...

... Departamentul Instituțiilor Penitenciare a informat avocatul parlamentar despre faptul că asigurarea cu produse din carne și pește se efectuează după posibilități. Totodată, autoritățile vizate au comunicat că, în condițiile situației financiare dificile, pe parcursul anului 2010, deținuții din Penitenciarul nr. 17 or. Rezina au fost asigurați cu produse din carne în volum de 75 la sută din necesar și cu produse din pește în volum de 80 la sută din necesar. În acest sens, Ministerul Justiției a comunicat despre cheltuielile suportate pe parcursul anului 2010. Astfel, pentru alimentația deținuților în 2010 au fost alocate din bugetul de stat 24,05 milioane lei, în timp ce necesitățile pentru aceeași perioadă, prezentate Ministerului Finanțelor la proiectul Legii bugetului, au constituit 29,05 milioane lei. Pentru alimentarea unui deținut în zi, în anul 2010, au fost cheltuiți 10,24 lei, necesitatea fiind de 12,35 lei. În asemenea condiții, deseori acest fapt s-a aflat la baza motivării de către reprezentanții administrațiilor instituțiilor penitenciare privind imposibilitatea asigurării deținuților cu produse din carne și pește.

...

În ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea și ventilarea, aceste probleme persistă în majoritatea încăperilor locative ale penitenciarelor din Republica Moldova, excepție fiind instituțiile penitenciare nr.1, or. Taraclia și nr.7, s. Rusca, Hîncești.

Republica Moldova a moștenit penitenciare vechi, cu edificiile degradate, de tip lagăr, conform standardelor sovietice. Aceste tipuri de penitenciare nu corespund

exigențelor înaintate de actele naționale și internaționale în domeniu, iar posibilitățile financiare reduse ale statului nu permit reconstrucția sau renovarea acestora.

În instituțiile penitenciare, cu excepția celor cu statut de izolator de urmărire penală și Penitenciarul nr. 1 or. Taraclia, găzduirea deținuților se face în dormitoare de capacitate mare, care nu dispun în deplină măsură de facilitățile de care condamnații ar putea beneficia zilnic: spațiu de dormit, spațiu de zi și instalații sanitare. Deținuții se află în spații extrem de înghesuite, întunecoase, umede, fără ventilație și care sunt îmbibate cu fum de țigară. În unele penitenciare paturile amenajate în două nivele împiedică esențial pătrunderea luminii naturale în sectoarele locative.”

III. DOCUMENTE INTERNAȚIONALE RELEVANTE

27. Prevederile relevante ale raportului Comitetului European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane și degradante (CPT) privind vizita efectuată în Republica Moldova în perioada 14 -24 septembrie 2007 (CPT/Inf (2008) 39), sunt următoarele (traducere neoficială):

„46. La începutul vizitei din 2007, directorul Departamentului Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției a prezentat delegației informații detaliate privind măsurile luate deja sau planificate cu scopul reformării sistemului penitenciar din Republica Moldova și implementării recomandărilor CPT. Un rezultat deosebit de binevenit al acestor măsuri este reducerea gradului de populare a penitenciarelor din țară. În perioada în care a fost efectuată vizita din 2007, numărul total al deținuților în penitenciare era 8033 (inclusiv 1290 în arest preventiv), comparativ cu 10591 în anul 2004. Această tendință pozitivă poate fi atribuită modificărilor legislative efectuate în anii precedenți, inclusiv intrării în vigoare a noului Cod de executare în iulie 2005 și adoptării unor amendamente la Codul penal și Codul de procedură penală. Drept rezultat, a avut loc o creștere a numărului de persoane eliberate condiționat, precum și creșterea frecvenței de utilizare a pedepselor alternative pedepsei cu închisoarea și o aplicare mai selectivă a arestului preventiv de către instanțele judecătorești.

În continuare, implementarea „Conceptului de reformare a sistemului penitenciar în perioada 2004-2013” a fost susținută de creșterea alocațiilor bugetare (de la 75,8 milioane lei în 2004 la 166,1 milioane lei în 2007), precum și de sporirea contribuției din străinătate. Aceasta a permis, *inter alia*, îmbunătățirea calității hranei acordată deținuților, îmbunătățirea asistenței medicale și efectuarea unor lucrări de renovare la câteva penitenciare (de exemplu, nr. 1 din Taraclia, nr. 7 din Rusca și nr. 17 din Rezina).

În cele din urmă, și în particular, a avut loc o schimbare semnificativă în mentalitatea angajaților prin îmbunătățirea procesului de angajare și instruire. Delegația a fost informată că în ultimii ani directorii multor penitenciare au fost înlocuiți prin organizarea unor concursuri de angajare și aplicarea perioadei de probă. În plus, au fost elaborate noi programe de training pentru angajați, punându-se un accent deosebit pe problemele privind drepturile omului ...

47. CPT nu poate decât să salute măsurile menționate mai sus adoptate de autoritățile Republicii Moldova. Însă, informația colectată de delegația Comitetului în timpul vizitei din 2007 atestă că mai sunt multe de realizat. În special, suprapopularea continuă să fie o problemă; deși toate unitățile vizitate funcționau potrivit capacităților lor, totuși spațiul locativ pentru fiecare deținut era de aproximativ 2 m², mai mic decât norma de spațiu locativ de 4 m² stabilit de legislația Republicii Moldova.

CPT este convins că singura cale viabilă de a monitoriza suprapopularea și de a respecta norma de spațiu locativ de cel puțin 4 m² per deținut este adoptarea unor politici pentru limitarea sau ajustarea numărului de persoane care își ispășesc pedeapsa privativă de libertate.

În legătură cu aceasta, Comitetul trebuie să sublinieze necesitatea unei strategii care să reglementeze atât încarcerarea cât și eliberarea din instituțiile penitenciare în vederea asigurării că pedeapsa cu închisoarea să fie aplicată ca ultimă soluție. Aceasta, în primul rând, implică punerea accentului pe măsurile neprivative de libertate care pot fi aplicate preventiv și, în al doilea rând, adoptarea unor măsuri care să faciliteze reintegrarea în societate a persoanelor care au fost private de libertate.

CPT are încredere că autoritățile Republicii Moldova vor continua eforturile lor în combaterea fenomenului suprapopulării, iar în acest proces se vor ghida de Recomandarea Rec(99)22 Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la suprapopularea penitenciarelor, precum și de Recomandarea Rec(2003)22 cu privire la eliberarea condiționată.”

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE AL ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

28. Reclamantul s-a plîns de încălcarea articolul 3 din Convenție, invocînd, în particular, că el a fost deținut în condiții inumane. Articolul 3 din Convenție prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

29. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile interne de recurs în ceea ce privește în condiții sale inumane de detenție. În special, reclamantul a depus multe plîngerii „necredibile” și neîntemeiate, dar niciodată nu a solicitat pornirea unei urmăririi penale împotriva celor responsabili de asigurarea condițiilor corespunzătoare de detenție, și nici nu a înaintat o acțiune civilă pentru a pretinde despăgubiri.

30. Reclamantul a contestat acest argument, referindu-se la 44 plîngerii depuse în perioada celor 7 luni de detenție, care au fost foarte specifice (precum plîngerile privind suprapopularea celulei, lipsa sistemului de ventilație și porții necorespunzătoare de mîncare). În plus, el a încercat fără succes să găsească căi alternative de îmbunătățire a situației, cerînd ore suplimentare de plimbare și permisiunea de a frecventa sala de lectură a bibliotecii penitenciarului.

31. Curtea observă faptul că, atunci cînd sunt disponibile mai multe căi de redresare, o persoană nu este obligată să încerce mai mult de una dintre

ele (a se vedea, de exemplu, *Airey v. Irlanda*, 9 octombrie 1979, § 23, Seriiile A nr. 32). Curtea consideră că plîngerile depuse de reclamant în timpul detenției (a se vedea paragraful 13 supra) au fost serioase și specifice, și au constituit încercări reale de a obține o remediere a situației în cauză.

32. Curtea reiterează faptul că a examinat de mai multe ori problema recursurilor naționale în ceea ce privește condițiile necorespunzătoare de detenție din Republica Moldova (a se vedea *Sarban*, citată supra, §§ 57-62; *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; *Istratii și alții v. Moldova*, nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 38, 27 martie 2007; *Modarca v. Moldova*, nr. 14437/05, § 47, 10 mai 2007; și *Stepuleac v. Moldova*, nr. 8207/06, § 46, 6 noiembrie 2007) și în fiecare din aceste cauze Curtea a ajuns la concluzia că recursurile invocate de Guvern au fost inefective pentru persoanele care în continuare se află în detenție. În cauza *Malai v. Moldova* (nr. 7101/06, §§ 42-46, 13 noiembrie 2008) Curtea a constatat încălcarea articolului 13 din Convenție din cauza lipsei căilor interne de recurs efective referitoare la condițiile inumane și degradante de detenție și a concluzionat că „nu s-a demonstrat că au existat căi efective de recurs în ceea ce privește plîngerea reclamantului invocată în temeiul articolului 3” referitoare la condițiile de detenție. Curtea nu constată niciun motiv de a devia de la acea concluzie în prezenta cauză.

33. Prin urmare, Curtea concluzionează că plîngerea nu poate fi declarată inadmisibilă pentru neepuizarea căilor interne de recurs, și, în consecință, obiecția preliminară a Guvernului urmează să fie respinsă. De asemenea, Curtea notează că plîngerea nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție și nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, plîngerea trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

34. Reclamantul a susținut că el a fost deținut în condiții inumane de detenție mai mult de 7 luni (a se vedea paragraful 12 supra). El a depus 44 plîngeri către autorități în legătură cu diferite aspecte ale condițiilor sale de detenție, toate acestea erau specifice și se refereau la prevederile legale aplicabile. În plus, reclamantul a încercat (deși fără succes) să îmbunătățească condițiile sale de detenție, solicitînd de la administrația penitenciarului de a avea ore suplimentare de plimbări zilnice și permisiunea de a frecventa sala de lectură a bibliotecii penitenciarului. În cele din urmă, el a susținut că descrierea condițiilor sale de detenție coincideau cu constatările CPT referitoare la Penitenciarul nr.13 (fostul penitenciar nr.3).

35. Guvernul a menționat că descrierea condițiilor de detenție de către reclamant a fost incorectă. Celula nr.75 din Penitenciarul nr.13 (în care reclamantul a fost deținut) avea acces la lumina naturală, era bine iluminată

și ventilată. Regulamentul penitenciarului interzicea fumatul în afara spațiilor special destinate, iar celulele erau dezinfectate în mod regulat de către Centrul de medicină preventivă. Reclamantul a avut acces la literatura din biblioteca penitenciarului, chiar dacă nu exista o sală separată pentru lectură. În plus, în perioada în care reclamantul a fost deținut, condițiile de detenție în penitenciarele din Republica Moldova au fost îmbunătățite, precum a constatat și CPT în timpul vizitelor sale. Guvernul a alocat resurse suplimentare pentru reparația a 165 celule din diferite penitenciare de pe teritoriul republicii, iar Ministerul Justiției a semnat un acord cu instituția Avocatului parlamentar în scopul armonizării legislației și practicii naționale cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului.

36. În ceea ce privește condițiile de detenție, Curtea reiterează că statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții compatibile cu respectul demnității umane, că modul și metoda de executare a măsurii respective nu-l supun la suferință și stres care să depășească ca intensitate nivelul inevitabil al suferinței inerente detenției și, avînd în vedere condițiile practice impuse de detenție, că sănătatea și bunăstarea lui sunt asigurate la nivel corespunzător (a se vedea *Kudła v. Polonia* [MC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI, și *Popov v. Rusia*, nr. 26853/04, § 208, 13 iulie 2006).

37. În prezenta cauză, Curtea notează că reclamantul a depus mai multe plîngeri specifice referitoare la mărimea celulei nr.75 din Penitenciarul nr.13, precum și numărul persoanelor deținute în acea celulă (între 11 și 14 într-o celulă cu suprafața de 26 m² - a se vedea paragraful 12 supra). Deși Guvernul deținea toată informația necesară, acesta s-a limitat la afirmații generale despre suprafața celulei și numărul persoanelor deținute în aceasta și nu a prezentat vreun document justificativ care să contrazică alegațiile reclamantului referitoare la pretinsa suprapopulare. Mai mult ca atît, în plîngerile sale depuse administrației penitenciarului reclamantul, ca și în prezenta cerere, a menționat același număr de deținuți prezenți în celula sa. Guvernul nu a contrazis pretenția reclamantului precum că el nu a primit vreun răspuns la plîngerile sale despre suprapopulare.

38. Prin urmare, Curtea acceptă descrierea reclamantului ca fiind corectă. Rezultă că el a avut în celula sa între 1,85 și 2,36 m² spațiu de locuit, ceea ce este substanțial sub minimum legal de 4 m² pentru fiecare deținut (a se vedea paragraful 21 supra). În plus, el a petrecut pînă la 23 ore pe zi în celula sa și nu i-au fost acordate ore suplimentare de plimbări zilnice sau să frecventeze sala de lectură a bibliotecii, din moment ce penitenciarul nu avea asemenea sală (a se vedea paragraful 14 supra). Curtea concluzionează că reclamantul a fost deținut în condiții extreme de suprapopulare. Curtea a constatat anterior în mai multe cauze că suprapopularea exagerată a celulei din penitenciar poate constitui încălcarea articolului 3 din Convenție (pentru o analiză mai detaliată privind principiile

aplicabile referitoare la suprapopulare în particular, a se vedea *Ananyev și alții v. Rusia*, nr. 42525/07 și 60800/08, §§ 143-148, 10 ianuarie 2012).

39. De asemenea, reclamantul a susținut că a fost nevoit să doarmă pe o saltea infestată de paraziți și că lenjeria de pat era schimbată foarte rar. De asemenea, reclamantul s-a plîns despre cantitatea și calitatea necorespunzătoare a mâncării acordate lui. Deși reclamantul nu a prezentat careva probe întru susținerea pretențiilor sale, anexînd doar copiile plîngerilor sale în acest sens (a se vedea paragraful 13 de mai sus), totuși în lipsa replicilor care să susțină contrariul, Curtea va accepta iarăși alegațiile reclamantului ca fiind veridice.

40. De asemenea, este clar din constatările avocatului parlamentar național că sistemul penitenciar încă beneficia în anul 2010 de fonduri insuficiente pentru a asigura norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărîrile Guvernului relevante. (a se vedea paragraful 26 *supra*).

41. Prin urmare, Curtea conchide că reclamantul a fost deținut în condiții suprapopulate, a suferit din cauza că celula sa era infestată cu paraziți și nici nu a beneficiat de norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărîrea Guvernului în cauză. Prin urmare, în prezenta cauză, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE AL ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

42. Reclamantul s-a plîns de încălcarea articolului 6 din Convenție pe motiv că instanțele judecătorești naționale au omis să se pronunțe asupra principalelor sale argumente și l-au condamnat în temeiul unei prevederi din Codul penal, care, în mod clar, nu erau aplicabile cauzei sale. Prevederile relevante ale articolului 6 prevăd următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra ... temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Admisibilitatea

43. Curtea notează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În continuare, Curtea notează că nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, plîngerea trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

1. Argumentele părților

(a) Reclamantul

44. Reclamantul a susținut că a fost condamnat în temeiul articolului 329 din Codul penal (a se vedea paragraful 19 supra), care, potrivit lui, era în mod clar inaplicabil cauzei sale din două motive separate. Deși el a invocat aceste două temeuri în fața instanțelor judecătorești naționale, acestea nu au oferit explicații clare de ce nici un argument invocat de reclamant nu a fost suficient pentru a exclude aplicarea articolului 329 cauzei sale. Totuși, o asemenea explicație era de o importanță vitală, deoarece în cazul în care instanțele judecătorești ar fi admis cele două argumente ale reclamantului, condamnarea acestuia în temeiul articolului 329 ar fi fost imposibilă.

45. În plus, reclamantul a menționat că deși afirmația Guvernului precum că practica judiciară stabilită în materie s-a dezvoltat prin interpretarea prevederilor relevante ale legislației, ceea ce exclude obligația instanțelor judecătorești să-și reitereze de fiecare dată temeiurile pentru respingerea argumentelor reclamantului, totuși Guvernul nu a anexat la observațiile sale vreun exemplu de astfel de practică. Dimpotrivă, comentariul la Codul penal, elaborat de renumiți profesori de drept și judecători de nivel înalt, care a fost prezentat Curții de către reclamant, menționează că „din formularea articolului 329, reiese că neglijența în serviciu poate fi definită ca neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor sale de serviciu de către o persoană cu funcție de răspundere”. În opinia sa, această interpretare susține argumentul său că primind taxa de înscriere de la elevi pentru a-i admite în liceul său privat el nu putea să îndeplinească careva atribuții în calitate de persoană cu funcție de răspundere și ca urmare, el nu putea fi neglijent în îndeplinirea oricăror obligații de serviciu în sensul articolului 329.

(b) Guvernul

46. Guvernul a susținut că, în conformitate cu principiul subsidiarității, ține de obligația instanțelor judecătorești naționale să examineze probele unui caz anumit și să stabilească vinovăția sau nevinovăția unei persoane. Prin depunerea plîngerii sale la Curte reclamantul a fost interesat în particular în redeschiderea procesului la nivel național și a sperat să obțină o interpretare diferită din partea Curții decât cea pronunțată de către instanțele judecătorești naționale referitor la prevederile specifice ale legislației Republicii Moldova.

47. În orice caz, instanțele judecătorești nu erau obligate să motiveze respingerea argumentelor reclamantului, care au fost deja examinate de câteva ori în jurisprudența anterioară și circumstanțele cauzei nu erau distinse astfel încât să oblige instanțele judecătorești să adopte o concluzie

diferită. Reclamantul a avut posibilitatea să invoce argumentele sale în fața instanțelor judecătorești și, de asemenea, a avut posibilitatea să beneficieze de serviciile unui avocat.

2. Argumentele Curții

(a) Principii generale

48. Curtea reiterează că scopul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei „instanțe judecătorești” obligația de a efectua o examinare adecvată ale afirmațiilor, argumentelor și probelor prezentate de către părți, fără a prejudicia aprecierea dată de instanță acestora sau relevanța acestora pentru hotărîrea pe care o va adopta, avînd în vedere că nu este sarcina Curții să examineze dacă argumentele au fost examinate corespunzător (a se vedea *Perez v. Franța* [MC], nr. 47287/99, § 80, CEDO 2004-I, și *Buzescu v. Romania*, nr. 61302/00, § 63, 24 mai 2005). Totuși, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărîrile, acest lucru nu impune un răspuns detaliat la fiecare argument în parte (a se vedea *Van de Hurk v. Olanda*, hotărîre din 19 aprilie 1994, Seria A nr. 288, p. 20, §§ 59 și 61, și *Burg v. France* (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II). Limita în care se aplică această obligație de a motiva hotărîrile judecătorești poate varia în dependență de natura acestora și trebuie apreciată în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija v. Spania* și *Hiro Balani v. Spania*, hotărîrile din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A și 303-B, p. 12, § 29, și, respectiv, pp. 29-30, § 27, și *Helle v. Finlanda*, hotărîre din 19 decembrie 1997, § 55, *Rapoarte ale hotărîrilor și deciziilor 1997-VIII*).

49. În cauza *Ruiz Torija v. Spania* (citată supra, §§ 29 și 30) Curtea a constatat că omisiunea instanței judecătorești naționale de a examina afirmația reclamantului, potrivit căruia termenul de prescripție al acțiunii judiciare intentate împotriva sa era expirat, a constituit o încălcare al articolului 6 din Convenție. Omisiuni similare ale instanțelor judecătorești de a motiva suficient hotărîrile sale și care au constituit încălcări ale articolului 6 din Convenție au fost constatate în hotărîrile *Hiro Balani* (citată supra, §§ 27 și 28), *Suominen v. Finlanda* (nr. 37801/97, §§ 34-38, 1 iulie 2003), *Salov v. Ucraina* (nr. 65518/01, § 92, CEDO 2005-... (extrase), *Popov v. Moldova* (nr. 2), (nr. 19960/04, §§ 49-54, 6 decembrie 2005), *Melnic v. Moldova* (nr. 6923/03, §§ 39-44, 14 noiembrie 2006).

(b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

50. Curtea reiterează faptul că ea nu are sarcina principală de a interpreta legislația națională și, cu atît mai mult, de a decide asupra vinovăției sau nevinovăției unei persoane condamnate de instanțele judecătorești naționale. Cu toate acestea, Curtea va examina dacă procedurile, în ansamblu, s-au conformat cerințelor articolului 6 din Convenție, inclusiv obligației de a

motiva hotărârile adoptate de către instanțele judecătorești. Astfel, Curtea reiterează că „instanța judecătorească poate considera că nu este necesar să răspundă la argumentele invocate de părți care sunt clar irelevante, neîntemeiate, abuzive sau inadmisibile din alte motive care contravin în mod expres prevederilor legale sau practicii judiciare bine stabilite în materie” (a se vedea *Fomin v. Moldova*, nr. 36755/06, § 31, 11 octombrie 2011).

51. În prezenta cauză, reclamantul a invocat în fața instanțelor judecătorești naționale două argumente specifice: că el nu putea să îndeplinească obligațiunile de serviciu în calitate de persoană cu funcție de răspundere, primind la studii elevi în liceul său privat și că eventualele daune cauzate erau mult mai mici decât acel minim prevăzut de articolul 329 pentru a putea fi aplicat. Curtea amintește că nu-i revine sarcina de a examina dacă aceste două argumente sunt sau nu întemeiate. Curtea se limitează doar să observe că în cauza reclamantului aceste argumente sunt relevante, deoarece: în cazul în care instanțele judecătorești ar fi decis că unul din acele două argumente era întemeiat, instanțele judecătorești ar fi fost obligate să-l achite pe reclamant din moment ce lipseau elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de articolul 329 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ruiz Torija*, citată supra, § 30).

52. Guvernul s-a referit la existența practicii judiciare relevante referitoare la ambele argumente invocate de reclamant, care în opinia sa, nu era necesar ca instanțele judecătorești să dea un răspuns specific acestui caz particular. Însă, Guvernul nu a făcut trimitere la nici un caz din jurisprudența națională, deși reclamantul a subliniat acest lucru în observațiile sale. În lipsa unor asemenea exemple din jurisprudență sau din norme cutumiare, sau din prevederile legislației, care să contrazică poziția reclamantului, inclusiv comentariul la Codul penal prezentat de reclamant (a se vedea paragraful 45 supra), nu se poate afirma că instanțele judecătorești au putut să se abțină de a nu se pronunța asupra celor două argumente pe motiv că ele deja s-au pronunțat anterior în alte cauze.

53. În opinia Guvernului, reclamantul a fost interesat să obțină propria interpretare a Curții în privința prevederilor legale naționale relevante. Curtea nu are nicio intenție să interpreteze legislația națională sau să verifice dacă interpretarea instanțelor judecătorești a fost corectă. Totuși, Curtea nu poate să nu concluzioneze că, instanțele judecătorești naționale nu au dat nicio interpretare în prezenta cauză, cu excepția unei constatări că „... aceste argumente sunt neîntemeiate și contravin materialelor din dosar”. Această constatare este atât de generală încât poate fi inserată în orice hotărîre judecătorească, fără a oferi careva detalii adiționale sau motive specifice acestei hotărîri. În prezenta cauză, instanțele judecătorești nu au analizat în ce mod a acționat reclamantul în calitate de persoană cu funcție de răspundere atunci când i-a înscris pe cei doi elevi la studii sau de ce daunele cauzate (a se vedea paragraful 10 supra) au fost suficiente pentru a

fi aplicat articolului 329, care de fapt se aplică doar în cazul unor daune în proporții mari (care este de cel puțin 10000 MDL).

54. Omisiunea instanțelor judecătorești naționale de a se pronunța asupra celor două argumente serioase invocate de reclamant de asemenea contravine obligației acestora de a examina fiecare argument invocat în apel, așa cum este prevăzut expres în Codul de procedură penală (a se vedea paragraful 20 supra). În plus, omisiunea Curții de Apel de a motiva aplicabilitatea articolului 329 l-a împiedicat pe reclamant să conteste în mod efectiv împotriva condamnării sale (a se vedea *Suominen*, citată supra, §§ 37 și 38).

55. În lumina considerațiilor celor de mai sus, Curtea consideră că reclamantul nu a beneficiat de un proces echitabil (a se vedea *Suominen*, citată supra, § 38 și *Fomin*, citată supra, § 34). Prin urmare, a avut loc o încălcare al articolului 6 din Convenție.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE AL ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

56. Reclamantul s-a plîns că nu a avut un recurs intern efectiv în legătură cu plîngerile sale invocate în temeiul articolului 3 din Convenție. El a invocat articolului 13 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și dacă încălcarea ar fi fost comisă de persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

A. Admisibilitatea

57. Curtea notează că această plîngere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În continuare, Curtea notează că nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, plîngerea trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

58. Reclamantul a invocat faptul că niciuna din plîngerile sale adresate autorităților naționale nu a avut succes în încercarea de a-și îmbunătăți condițiile de detenție. În plus, legislația moldovenească nu împuternicește o instanța judecătorească sau oricare alt organ administrativ care, urmare a examinării unei plîngeri, să dispună îmbunătățirea imediată a condițiilor de detenție a unei persoane, care, de altfel, depinde de alocarea resurselor de la bugetul de stat.

59. Guvernul a susținut că reclamantul avea dreptul să pretindă compensații printr-o acțiune civilă pentru orice pretinsă încălcare al articolului 3.

60. După cum a statuat Curtea în mai multe cauze, articolul 13 din Convenție garantează disponibilitatea unui recurs la nivel național care să permită realizarea drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție în esența lor, indiferent de forma în care sunt garantate de legislația națională. Articolul 13 din Convenție are scopul de a impune disponibilitatea unui recurs intern în legislația națională în privința unei „cereri întemeiate” în sensul Convenției și să ofere reparația corespunzătoare.

61. În prezenta cauză, în temeiul aceluiași motive care au dus la respingerea obiecției preliminare ale Guvernului în privința epuizării căilor interne de recurs (a se vedea paragrafele 31-33 supra), Curtea constată că a avut loc o încălcare al articolului 13 din Convenție pe motivul inexistenței căilor interne de recurs în ceea ce privește plîngerile despre condițiile de detenție în Republica Moldova.

62. Prin urmare, a avut loc o încălcare al articolului 13 din Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

63. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

64. Reclamantul a pretins suma de 20000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu cauzat ca urmare a încălcării drepturilor sale prevăzute de articolele 3, 6 și 13 din Convenție. În particular, reclamantul a suferit din cauza că aceasta a fost deținut pentru prima dată într-un penitenciar și condițiile de detenție au fost precare, precum și că a fost deținut cu 13 recidiviști în aceeași celulă și s-a temut pentru viața și sănătatea sa.

65. Guvernul a susținut că suma pretinsă de reclamant era excesivă prin prisma jurisprudenței Curții.

66. Avînd în vedere natura încălcărilor constatate mai sus, Curtea consideră că în prezenta cauză se justifică acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral. Apreciind în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului suma de 5000 EUR.

B. Costuri și cheltuieli

67. Reclamantul a pretins suma de 4000 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată. Reclamantul a prezentat o listă cu orele lucrate asupra cauzei sale (cincizeci și șase ore, cu tariful între 30 și 100 EUR).

68. Guvernul a susținut că atât numărul orelor cât și tariful perceput de avocat erau excesive.

69. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care a demonstrat că acestea au fost necesare, realmente suportate și rezonabile ca mărime. În prezenta cauză, avînd în vedere documentele ce le deține și criteriile de mai sus, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului suma de 1500 EUR care va acoperi toate costurile la acest capitol.

C. Penalități

70. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, în unanimitate, cererea admisibilă;
2. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc încălcarea articolului 3 din Convenție;
3. *Hotărăște*, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție;
4. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc încălcarea articolului 13 din Convenție;
5. *Hotărăște*, în unanimitate,
 - (a) că Statul pîrît trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care urmează să fie convertite în valuta națională a statului pîrît conform ratei de schimb aplicabile la data executării hotărîrii:
 - (i) 5000 EUR (cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (ii) 1500 EUR (o mie cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută de la reclamant;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca

Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 15 ianuarie 2013, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Marialena Tsirli
Grefier adjunct

Josep Casadevall
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 din Convenție și articolul 74 § 2 din Regulamentul Curții, opina separată a judecătorului López Guerra este anexată la această hotărîre.

J.C.M.
M.T.

OPINIA PARȚIAL SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI LÓPEZ GUERRA

Deși sunt de acord cu constatarea încălcării articolului 3 din Convenție în ceea ce privește condițiile de detenție ale reclamantului, nu sunt de acord cu majoritatea Camerei în ceea ce privește constatarea încălcării articolului 6 § 1 din Convenție bazat pe argumentul că motivele formulate în decizia Curții Supreme de Justiție nu au fost suficiente. Eu nu consider că instanțele judecătorești moldovenești nu și-au motivat suficient hotărârile, deoarece acuzațiile împotriva reclamantului au fost examinate în toate cele trei nivele de jurisdicție, iar hotărârile judecătorești pronunțate asupra acuzațiilor au fost bazate pe legislația aplicabilă și pe circumstanțele cauzei, precum și motivarea acestor decizii adoptate nu a fost de o manieră arbitrară.

Reclamantul a susținut (a se vedea paragraful 44 din hotărîre) că nici una din instanțele judecătorești care au examinat cauza sa nu au oferit o explicație clară pentru respingerea unor argumente invocate de el. Însă, așa cum a statuat în mod constant Curtea în jurisprudența sa anterioară, deși articolul 6 § 1 din Convenție obligă instanțele judecătorești să indice motivele pentru hotărârile sale, această obligație nu poate fi interpretată ca necesitînd un răspuns detaliat la fiecare din argumentele reclamantilor (a se vedea jurisprudența citată în paragraful 48 din hotărîre). Reclamantul a avut la dispoziție trei nivele de jurisdicție din Moldova pentru a contesta acuzațiile aduse împotriva sa. Aceste instanțe judecătorești au examinat acuzațiile aduse împotriva reclamantului, după cum reiese din faptul că atât Curtea de Apel Chișinău cît și Curtea Supremă au redus pedeapsa aplicată reclamantului prin hotărârile judecătorești anterioare. În plus, atunci cînd Curtea Supremă a examinat argumentele reclamantului și a constatat existența circumstanțelor atenuante în favoarea reclamantului, reducînd pedeapsa aplicată de Curtea de Apel, instanța supremă a făcut trimitere expresă la obiecțiile reclamantului în privința deciziei instanței inferioare de a aplica articolul 329 § 1 din Codul penal al Republicii Moldova. Totuși ea a respins acele obiecții, considerînd că sunt neîntemeiate și contrazise de probele materiale, făcînd referință într-o manieră generală la faptele cauzei care fuseseră deja examinate în două hotărîri judecătorești anterioare (a se vedea paragraful 11 din hotărîrea Curții).

Eu consider că atunci cînd faptele cauzei au fost examinate suficient și apreciate în hotărârile instanțelor judecătorești inferioare, instanțele judecătorești superioare, în examinarea recursului unei părți, nu sunt obligate să reproducă din nou toate faptele și motivația cuprinsă în hotărârile judecătorești precedente.

În acest caz specific, Curtea Supremă a examinat fiecare plîngere esențială invocată de reclamant în recurs, adoptînd o decizie motivată în baza legislației aplicabile, ceea ce, în niciun caz, nu poate fi considerată ca fiind arbitrară. Caracterul succint al motivației sale în privința cîtorva aspecte nu poate fi luată drept bază pentru a constata încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție.